

Onno Boersma van brancheorganisatie GemZu

'De markt is wispelturig'

Ontwikkelingen op de zuivelmarkt kunnen grote effecten hebben voor de melkveebedrijven. Het is voor melkveehouders belangrijk het reilen en zeilen in de keten nauwlettend te volgen. Dat gaat verder dan het verkopen en ophalen van de geproduceerde melk. Onno Boersma, directeur van brancheorganisatie GemZu, vertelt wat er daarna gebeurt.

Wat is GemZu?

„GemZu is de brancheorganisatie van de Nederlandse zuivelhandel. Wij hebben ongeveer 130 leden die actief zijn in de groothandel, im- en export en allerlei dienstverlenende activiteiten voor boter, kaas en poedervormige melkproducten. Daarmee zijn onze leden de schakel achter de zuivelproducenten zelf, al zijn de meeste producenten, zoals bijvoorbeeld FrieslandCampina, DOC Kaas, Rouveen en CONO Kaasmakers, ook lid van onze vereniging.”

Wat zijn dat dan voor bedrijven, die boter, kaas en melkpoeder verhandelen?

„Er is veel variatie in de activiteiten van onze leden. Vooral in de kaassector zie je, naast een aantal grote spelers, bedrijven die zich hebben gespecialiseerd. Ongeveer 90 van onze leden zijn actief in deze sector. Daar zitten handelaren, im- en exporteurs bij, maar ook bedrijven die kaas verwerken; die produceren bijvoorbeeld geraspte kaas. Daarnaast hebben we ongeveer 30 bedrijven in de melkpoederbranche. Sommige verhandelen melkpoeder uitsluitend in de EU of voor de diervoederindustrie. Andere spelers zijn wereldwijd actief. Ongeveer 10 leden houden zich bezig met boter.”

Zijn de activiteiten van die bedrijven belangrijk voor boeren?

„Dat lijkt me wel. Ze voegen waarde toe en zorgen ervoor dat de zuivelproducten goed worden vermarkt. Ook bij moeilijke of risicovolle bestemmingen. Daardoor komt er meer geld in de keten en daarvan profiteert iedereen die daar deel van uitmaakt. Nu zijn er ook bedrijven die niet alleen in Nederlandse zuivel handelen, dan denk ik vooral aan de internationale handelshuizen. Zij zorgen voor de internationale match tussen vraag en aanbod. Maar deze bedrijven zorgen ervoor dat de wereldmarkt efficiënt werkt. Ze vangen prijsschokken op en houden de markt stabiel. Ook daar profiteert de melkveehouder van.”

En GemZu zelf? Hebben boeren daar iets aan?

„Wij richten ons op het bevorderen van de concurrentiekracht van de handelssector. Daarbij streven wij naar vrij internationaal handelsverkeer. We

ondersteunen bedrijven, bijvoorbeeld bij de export, en behartigen de belangen van onze leden op nationaal en internationaal gebied. We zijn daarmee een van de radertjes in de zuivelkolom die het bedrijfsleven dienen en de sector goed laten functioneren. Uiteindelijk is de melkveehouder daar ook bij gebaat. Als de Nederlandse zuivelhandel concurrerend is – en dat is ze – dan kan de zuivel die van Nederlandse melk wordt geproduceerd op de internationale markt goed worden verkocht.”

Hoe ziet die internationale markt er uit?

„Belangrijke aanbieders van zuivel zijn de VS, Europa en Nieuw-Zeeland. De vraag in de markt komt vooral uit Rusland, China, Zuidoost-Azië, Brazilië, het Midden-Oosten en Noord-Afrika. Voor het grootste deel landen met opkomende economieën. Daar is steeds meer behoefte aan innovatieve zuivelproducten.”

Wat is daarin de rol van Nederland?

„Die rol is belangrijk. Onze zuivelsector is goed georganiseerd, van veehouder tot handelsmaatschappij of retail. De zuivelverwerkende industrie is innovatief en biedt telkens nieuwe producten aan. Wij zijn een sterke speler op de internationale markt. En dat zie je. Het is niet voor niets dat internationale concerns als Fonterra een vestiging in Nederland hebben. Onlangs kregen we van een vermogende Chinees de vraag hoeveel het kost om hier een melkpoedertoren te bouwen. In marktonderzoek was hij niet geïnteresseerd; zolang het product uit Nederland komt, is afzet in China gegarandeerd.”

Heeft Nederland dan een goede naam in China?

„Oh, absoluut. Zeker sinds een paar jaar geleden, toen Chinees melkpoeder bleek te zijn vergiftigd met melamine. De Chinese consument vertrouwt het melkpoeder uit eigen land nu niet meer en Nederland heeft traditioneel een goede reputatie op het gebied van voedselveiligheid en -kwaliteit.”

Heeft u een idee hoe de zuivelmarkt zich de komende maanden zal ontwikkelen?

„Dat is moeilijk te voorspellen. De markt is wispelturig. Je kunt daar wel de mooiste analyses op loslaten, maar dan gebeurt er iets wat je niet verwacht en al die

voorspellingen zijn waardeloos. Kijk nu eens hoe de droogte in de VS de markt dit jaar op zijn kop heeft gezet. Hoge voerprijzen, een laag melkaanbod en opeens stijgen de prijzen weer. Soms heb je meer aan een weerman dan aan een marktanalist. Dat gezegd, op dit moment ligt de melkpoederhandel redelijk stil. Klanten wachten af. De kaasprijzen ontwikkelen zich de laatste maanden daarentegen goed.”

Als GemZu al geen voorspellingen durft te doen, hoe moet een melkveehouder de markt dan inschatten?

„We zijn een brancheorganisatie, geen marktanalist! Maar goed, melkveehouders kunnen kijken hoe de prijs van magere melkpoeder zich ontwikkelt. Dat is een goede en vroege indicator welke kant het op gaat met de zuivelprijzen.

Bij andere zuivelproducten gaat dit prijsproces langzamer. De kaasprijs reageert bijvoorbeeld langzaam, omdat de prijs vaak is vastgelegd in contracten en omdat aan de afnemerskant sterke inkooppartijen opereren. Vanwege deze contracten duurt het ook lang voordat de melkprijs reageert op veranderingen. Omdat de poederprijzen wel meteen reageren, zijn dat goede graadmeters voor wat de melkprijs zal gaan doen.”

Dan vragen we toch om een voorspelling. Wat gebeurt er volgens u in 2015?

„Duidelijk is dat de Nederlandse zuivelsector flink aan het voorsorteren is. We krijgen een nieuwe kaasfabriek en de coöperaties zullen kijken wat ze gaan doen met hun melkafnameplicht. De melkdrift in de EU in 2015 zal uiteindelijk voor een belangrijk deel afhangen van de melk- en voerprijzen tegen die tijd. Is de melkprijs hoog, dan maakt het quotumloze tijdperk allicht een vliegende start in Nederland. Maar als de boeren nauwelijks uit de kosten komen, zal het allemaal een stuk geleidelijker gaan. Dat is wel goed om al te extreme prijsfluctuaties te voorkomen. Daarnaast is het niet alleen belangrijk of in Nederland 10 of 20 procent meer wordt geproduceerd, maar vooral wat er elders in de EU en de wereld gebeurt met de melkproductie. Misschien moeten we tegen die tijd toch maar eens een meteoroloog raadplegen.” ■

